

Ústecký kraj

Mimořádná příloha

Dotačního zpravodaje Ústeckého kraje

k číslu za říjen 2024

Ústecký kraj informuje:

**Odpadové hospodářství obcí v Ústeckém kraji po
roce 2030 – výzvy a rizika**

Odpadové hospodářství obcí v Ústeckém kraji po roce 2030

– výzvy a rizika –

S účinností nového zákona o odpadech (zák. č. 541/2020 Sb.), tj. od 01.01.2021, jsou obce konfrontovány s novými povinnostmi a pravidly v oblasti odpadového hospodářství, které mohou v relativně blízké budoucnosti významně ovlivnit jejich hospodaření a v konečném důsledku i život jejich občanů.

Zásadní změny se přitom vztahují **k roku 2025**, kdy začíná pro obce platit povinnost dosáhnout předepsaného podílu odděleně

soustředovaného využitelného komunálního odpadu, a **k roku 2030**, kdy musí být ukončeno skládkování směsného komunálního odpadu v jeho dosavadní podobě.

Následující text je pokusem o stručné shrnutí hlavních aspektů této situace a obecných doporučení k jejímu úspěšnému zvládnutí.

1. Nadcházející změny pravidel pro nakládání s komunálními odpady

Práva a povinnosti obcí při nakládání s komunálními odpady jsou různou měrou nově upraveny:

- zákonem č. 541/2020 Sb., o odpadech
- zákonem č. 477/2001 Sb., o obalech
- zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích
- zákonem č. 243/2022 Sb., o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí,

a prováděcími vyhláškami:

- č. 30/2021 Sb.
- č. 273/2021 Sb.
- č. 47/2023 Sb.

K aplikaci právních předpisů vydalo Ministerstvo životního prostředí postupně několik **metodických pokynů** ([Nová legislativa a metodické pokyny – Ministerstvo životního prostředí \(mzp.cz\)](#)). Ve stadiu zahájení legislativního procesu je zároveň zavedení zálohové povinnosti na PET lahve a nápojové plechovky, poté co vláda dne 10.10.2024 schválila usnesením č. 693/2024 návrh příslušné novely zákona o obalech. **Z nových okolností, vyplývajících pro obce z platné**

i připravované právní úpravy, jsou nejdůležitější následující:

A. Zákaz skládkování směsného komunálního odpadu:

Podle § 40 zákona o odpadech nesmí provozovatel skládky od 01.01.2030 ukládat na skládku odpady s výhřevností přesahující hodnotu 6,5 MJ/kg nebo přesahující limitní hodnotu biologické stability AT4 10 mg O₂/g sušiny. **V praxi to znamená, že od 01.01.2030 nebude možné na skládky ukládat směsný komunální odpad v jeho současné podobě**, a pro jeho odstranění (nebo využití) je tak nutné do té doby získat náhradní kapacitu.

B. Zavedení povinnosti obce plnit recyklační cíle:

Podle § 59 odst. 3 zákona o odpadech je obec povinna zajistit, aby **v roce 2025** a dalších letech tvořily odděleně soustředované recyklovatelné složky komunálního odpadu **alespoň 60 %**, **v roce 2030** a následujících letech **alespoň 65 %** a **od roku 2035 alespoň 70 %** z celkové produkce komunálních odpadů.

K tomu musí zejména určit místa pro jeho **oddělené soustředování** (od 01.01.2025 i včetně textilu).

O výsledku je obec povinná informovat občany nejméně jednou ročně způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Připouští se přitom i **tzv. multikomoditní soustředování** (za předpokladu vykazování a evidence výsledků následné úpravy takto soustředovaného odpadu v dotřídovacích linkách). K plnění cílů odděleného soustředování využitelného odpadu lze rovněž využít i stávajících privátních systémů a zařízení, pokud disponují povolením ke sběru odpadu (přičemž v případě textilního odpadu **nelze zaměňovat jeho oddělené soustředování se sběrem textilních výrobků za účelem jejich opětovného použití**, k němuž rovněž často dochází prostřednictvím veřejně přístupných shromažďovacích prostředků).

Nelze vyloučit, že náklady na dosažení uvedených cílů v oblasti odděleného soustředování využitelného komunálního odpadu mohou být ovlivněny **zavedením zálohového systému na PET lahve a nápojové plechovky**, kterým bude z komunálního odpadu, dosud odděleně soustředovaného v rámci obecních systémů, odkloněna jeho nejlépe využitelná složka, což zřejmě ovlivní ekonomiku obecních systémů a zejména některých zařízení k využití odpadu, které jsou do nich zapojeny. **Při plánovaném zálohování PET lahví a nápojových plechovek by podle vládního návrhu měly obce od roku 2026 obdržet příspěvek ve výši 15 % nevybraných záloh**, které by měly kompenzovat případný pokles příjmů obcí z náhrad nákladů na tuto činnost, hrazených dosud autorizovanou společností EKO-KOM a.s. podle § 10a zákona o obalech; v této souvislosti však nelze zároveň vyloučit obecný nárůst cen za služby poskytované obcím privátními provozovateli svozu a třídících linek se silným postavením na trhu, kteří tak mohou reagovat na případnou ztrátu dosaďadního výnosu z prodeje vyříděných PET odpadů s tržní hodnotou.

Spolehlivý závěr v této otázce zřejmě zatím nelze učinit; zároveň je třeba vnímat

zdrženlivě mediální vystoupení různých zájmových skupin působících v odpadovém hospodářství, které mohou při prosazování svých obchodních zájmů negativní dopady zálohového systému nadhodnocovat.

2. Současná situace v nakládání se směsným komunálním odpadem v Ústeckém kraji a jeho perspektivy

Je zřejmé, že z obou vynucených změn může mít **zásadní dopad na obecní rozpočty v Ústeckém kraji především předepsaná radikální změna nakládání se směsným komunálním odpadem v roce 2030**. V Ústeckém kraji přitom bylo až dosud jediným dostupným způsobem jeho legálního odstranění skládkování; **na skládkách je zde odstraňováno přibližně 70 % všech komunálních odpadů**, a tento podíl zůstává dlouhodobě stabilní. Drtivou většinu z tohoto množství přitom představuje právě **směsný komunální odpad druhu 20 03 01** (tj. zbytek po odděleném soustředění využitelných složek komunálního odpadu – obsah černých popelnic), produkováný v letech 2017–2021 v množství 208 – 221 kt/rok a odstraňováný výhradně skládkováním. Jeho produkce zůstává v posledních patnácti letech prakticky neměnná.

Ačkoliv v tomto ohledu není Ústecký kraj mezi ostatními kraji České republiky žádnou výjimkou, z širšího pohledu naopak situace obcí Ústeckého kraje při nakládání se směsným komunálním odpadem vykazuje ve srovnání s dalšími kraji některé specifické rysy, které byly podrobněji rozebrány v materiálu [Vyhodnocení veřejných výdajů na likvidaci směsného komunálního odpadu v Ústeckém kraji v období 2014–2018](#).

Mezi tato specifika Ústeckého kraje patří velmi stabilní rozdělení trhu služeb v oblasti svozu komunálního odpadu mezi nadnárodní společnosti s většinovým zastoupením na trhu, zanedbatelný podíl obecního a veřejného sektoru na poskytování těchto služeb a s tím spojené nadprůměrné ceny

těchto služeb, které patří k nejvyšším v České republice a jejichž **vzestup trvale převyšuje průměrnou míru inflace** (ve třech nejdražších svozových oblastech, obsluhujících v souhrnu 64 % obyvatel kraje, přesahovaly v roce 2018 náklady obcí na svoz a odstranění směsného komunálního odpadu v průměru částku 3 500,- Kč/t), nebo skutečnost, že většina disponibilní kapacity skládek je v držení poskytovatelů svozu, což má za následek, že podíl logistických nákladů na celkových nákladech obcí na odstranění směsného komunálního odpadu je ve srovnání se zbytkem republiky vysoce nadprůměrný.

Dostupnost potřebných alternativ odstranění/využití komunálního odpadu se však může zásadně změnit, pokud se podaří dodržet plánovaný harmonogram výstavby zařízení k energetickému využití odpadu (spalovny) **EVO Komořany** ([Úvod | EVO Komořany](#)), která byla oficiálně zahájena v srpnu tohoto roku s předpokladem zahájení **zkušebního provozu v roce 2027**. Za předpokladu plnění předepsaných kvót pro oddělené soustředování využitelného komunálního odpadu (viz výše) může být projektovaná kapacita 150 kt/rok teoreticky dostatečná pro potřeby všech obcí Ústeckého kraje. Nepřesáhne-li přitom v EVO Komořany cena za převzetí odpadu významně 2 000,- Kč/t, pak by se po roce 2027 při plánované sazbě skládkovacího poplatku nemusela nijak zásadně lišit od ceny za jeho odstranění na skládce.

I za těchto okolností je však namístě v průměru počítat s nárůstem celkových nákladů na likvidaci směsného komunálního odpadu, a **zejména pro vzdálenější oblasti kraje je třeba začít koncepčně a s předstihem řešit především logistiku svozu** a jeho náklady. Na druhou stranu by mělo být rovněž vzato v úvahu, že uvedená změna koncového zařízení může zároveň v řadě případů poskytnout obcím šanci snížit náklady na logistické služby (byť tato možnost samozřejmě může záviset v každém jednotlivém případě na řadě podmiňujících okolností).

Pro Ústecký kraj by mohl být včas k dispozici rovněž projekt **ZEVO Mělník** ([ZEVO Mělník | Skupina ČEZ - O Společnosti](#)) o kapacitě 320 kt/rok, který je od počátku dimenzován pro obsluhu zdrojové oblasti zahrnující konkrétně i okres Litoměřice. Jeho **výstavba by měla probíhat v letech 2025–2027**, dodávka stavebních prací byla vysoutěžena v roce 2023.

Ve fázi veřejnoprávního projednání stavebního záměru se dále nachází projekt spalovny na místě stávající teplárny v Chomutově investora **ACTHERM spol. s r.o.** (Ekologizace teplárny Chomutov) o kapacitě 60 kt/rok. V tomto případě je plánováno uvedení zařízení do trvalého provozu v roce 2028, avšak povolenací proces je zatím na samém počátku a jeho průběh ani výsledek dosud nelze s jistotou předvídat.

Budou-li však alespoň dva z uvedených projektů dokončeny v plánovaném termínu, pak **bude v Ústeckém kraji ještě před účinností zákazu skládkování směsného komunálního odpadu k dispozici dostatečná kapacita pro energetické využití jeho celoroční zdejší produkce**. K tomu, aby tato kapacita mohla být využita včas, v plném rozsahu a za přijatelných nákladů, je však **třeba vytvořit ze strany obcí podmínky** (viz dále).

V časovém horizontu roku 2030 nelze na území Ústeckého kraje předpokládat dostupnost jiného využití směsného komunálního odpadu než jeho energetického využití prostřednictvím některého ze tří shora uvedených zařízení, která jsou předmětem výstavby nebo pokročilé projektové přípravy.

Zároveň nelze očekávat, že by produkce směsného komunálního odpadu mohla v tomto časovém horizontu reálně poklesnout – například díky větší efektivitě odděleného soustředování jeho využitelných složek – pod 150 kt/rok.

Jaká jsou tedy doporučení pro obce?

3. Doporučení

Protože případná nepřipravenost obcí na splnění povinnosti ukončit v roce 2030 skládkování směsného komunálního odpadu, ve spojení s dlouhodobě oslabeným konkurenčním prostředím na místním trhu souvisejících služeb, vytváří v Ústeckém kraji riziko zásadních dopadů na hospodaření obcí, lze **doporučit, aby příslušné orgány obcí Ústeckého kraje zvážily ve vzájemné koordinaci promyšlenou realizaci následujících kroků:**

- 1. Vytvoření funkční organizační a právní platformy pro jednotnou reprezentaci obcí** při sjednávání potřebných obchodních kontraktů a zajišťování potřebných právních služeb dle následujících bodů.
- 2. Důkladná revize současných smluvních závazků obcí** zastoupených dle bodu 1 v oblasti odpadového hospodářství a obecních systémů nakládání s odpady, se zvláštním zřetelem ke zneškodňování směsného komunálního odpadu, s cílem zajistit podmínky pro jejich včasnou změnu nebo ukončení v případě jejich kolize s postupem podle bodu 3.
- 3. Včasné sjednání dlouhodobého společného kontraktu obcí** zastoupených dle bodu 1 s provozovatelem dostupného zařízení k energetickému využití směsného komunálního odpadu za dlouhodobě stabilních a výhodných obchodních podmínek.
- 4. Zadání projektové přípravy jednotného systému nebo koordinované zadání dílčích a vzájemně kompatibilních systémů svozu** směsného komunálního odpadu do zařízení k jeho energetickému využití, sjednaných podle bodu 3, které bude zahrnovat i využití dostupného železničního spojení.
- 5. Realizace logistického systému** podle bodu 4 s využitím dostupné dotační podpory.

Krajský úřad Ústeckého kraje,
Odbor životního prostředí a zemědělství
Říjen 2024

Další informace:

- ✓ [Odpadové hospodářství: Ústecký kraj](#)
- ✓ [Plán odpadového hospodářství Ústeckého kraje a hodnotící zprávy](#)
- ✓ [Dotační zpravodaj pro města a obce \(měsíčník Ústeckého kraje\)](#)
- ✓ [Ministerstvo životního prostředí – Odpadové hospodářství](#)
- ✓ [Program pro podporu odpadového hospodářství obcí v Ústeckém kraji na období 2017 až 2025: Programové dotace Ústeckého kraje: Ústecký kraj](#)